

НАЦІОНАЛЬНА АСОЦІАЦІЯ
АДВОКАТІВ УКРАЇНИ

ЗВІТ

Комітету НААУ з питань
виборчого права

за 2024 рік

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО КОМІТЕТ

Комітет з питань виборчого права є постійно діючим дорадчим колегіальним органом, утвореним при Національній асоціації адвокатів України згідно з розпорядженням Голови Національної асоціації адвокатів України, Ради адвокатів України № №58 від 31 березня 2021 року.

Метою створення Комітету є: сприяння розвитку виборчого права, забезпечення ефективного захисту прав суб'єктів виборчого процесу, обмін інформацією між колегами щодо застосування законодавства, участь у законотворчій і нормотворчій роботі щодо нормативно-правових актів у сфері виборчого права, а також участь у формуванні правозастосовної практики у вказаній сфері.

Основними завданнями Комітету є:

- формування позицій адвокатської спільноти щодо актуальних питань зміни виборчого законодавства, надання пропозицій і зауважень суб'єктам законодавчої ініціативи та суб'єктам, уповноваженим приймати підзаконні акти у цій сфері;
- вивчення, аналіз та узагальнення правозастосовної практики у сфері виборів; проведення заходів (конференцій, круглих столів, семінарів тощо) щодо правових питань проведення виборів і реалізації виборчого права;
- формування та ведення курсів у Вищій школі адвокатури щодо правових питань у сфері застосування виборчого законодавства;
- вивчення зарубіжного досвіду роботи адвокатів у сфері виборчого права;
- налагодження міжнародної співпраці з професійними установами, предметом діяльності яких є виборче право;
- співпраця з профільними ЗВО з метою спільної участі в наукових, дослідницьких та інших програмах і проектах, спрямованих на розвиток виборчого законодавства;
- поширення правових знань серед колег і широкого

2. СКЛАД КОМІТЕТУ

станом на 31.12.2024

Голова Комітету

Басалаєва Алла Валентинівна – призначена розпорядженням Голови Національної асоціації адвокатів України, Ради адвокатів України № №58 від 31 березня 2021 року.

Заступник голови Комітету

Кістяник Володимир Іванович

Склад Ради Комітету:

Бернацька Наталія Іларіонівна

Васильченко Оксана Юріївна

Денисенко Юрій Олександрович

Євстігнєєв Андрій Сергійович

Короленко Олександр Леонідович

Короленко Тарас Леонідович

Криган Любов Анатоліївна

Кустова Світлана Миколаївна

Сав'як Тетяна Михайлівна

Сікліцький Борис Віталійович

Торбєєв Микола Олександрович

3. ЗАХОДИ (КРУГЛІ СТОЛИ, КОНФЕРЕНЦІЇ, ФОРУМИ ТОЩО), УЧАСТЬ У ЯКИХ ВЗЯЛИ ЧЛЕНИ КОМІТЕТУ

13 березня у Національній асоціації адвокатів України відбувся круглий стіл на тему «Післявоєнні вибори в Україні: проблеми, виклики, шляхи вирішення».

Організатором заходу виступив Комітет НААУ з питань виборчого права. Питання, які обговорювалися під час круглого столу: 1) проблеми можливості / неможливості проведення перших післявоєнних парламентських виборів на окремих територіях України та їх вплив на виборчу систему, що застосовуватиметься на таких виборах; 2) можливість застосування чинної виборчої системи для перших післявоєнних парламентських виборів з урахуванням ризику неможливості їх проведення на окремих територіях України; 3) варіанти удосконалення виборчої системи для перших післявоєнних парламентських виборів (при їх проведенні на території України і за кордоном) з урахуванням відомих ризиків щодо їх організації і проведення.

Зліва направо: заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування Олександр Качура, член Ради Комітету НААУ з питань виборчого права Любов Криган; член Ради Комітету НААУ з питань виборчого права Тетяна Сав'як; завідувачка кафедри конституційного права Київського національного університету імені Тараса Шевченка Ольга Лотюк; голова Комітету НААУ з питань виборчого права Алла Басалаєва, заступник голови Комітету НААУ з питань виборчого права Володимир Кістяник, заступник голови Центральної виборчої комісії України Сергій Дубовик, член Центральної виборчої комісії України та член Ради Комітету НААУ з питань виборчого права Андрій Євстігнєєв, член Центральної виборчої комісії України Сергій Постівий під час заходу 13 березня 2024 року

Виступ Першого заступника Голови Верховної Ради України Олександра Корнієнка (на моніторі) під час заходу 13 березня 2024 року

Участь у заході взяли політики, судді, представники Центральної виборчої комісії України та науковці.

Голова Комітету НААУ з питань виборчого права Алла Басалаєва резюмувала позиції учасників та висловила готовність адвокатської спільноти активно співпрацювати з органами законодавчої, виконавчої та судової гілок влади задля вирішення проблемних питань проведення післявоєнних виборів в Україні.

Пресове повідомлення про захід посиланням: <http://surl.li/kvkexz>.

Відео заходу за посиланням: <http://surl.li/ybezwn>

26 березня Комітет ВРУ з питань організації державної влади та місцевого самоврядування провів круглий стіл на тему «Пріоритетні напрямки реформування виборчого законодавства в контексті виконання Україною актуальних міжнародних рекомендацій». До заходу долучилися члени ради Комітету **Криган Любов Анатоліївна та Кустова Світлана Миколаївна**. Учасники заходу обговорили ключові пріоритетні напрями реформування виборчого законодавства, запропоновані провідними національними та міжнародними спостережними місіями,

а також висновки, отримані за результатами імплементації положень Виборчого кодексу України під час організації та проведення місцевих виборів у 2020 році.

У межах панельних дискусій круглого столу особливу увагу було приділено таким питанням:

- вдосконалення виборчих систем, визначених Виборчим кодексом України для різних типів виборів;
- підвищення рівня професіоналізації органів адміністрування виборів та референдумів;
- порядок контролю за надходженням і витратами коштів політичних партій та виборчих фондів.

Детальніше за посиланням: <http://surl.li/segctn>

16 квітня у НААУ відбувся круглий стіл на тему «Принцип інституційної безперервності влади в Україні: виклики в умовах воєнного стану та післявоєнного періоду».

Організаторами заходу виступили комітети НААУ з питань виборчого права та з питань верховенства права.

Питання, які обговорювалися під час круглого столу: 1) законодавче регулювання інституту безперервності влади у розрізі національних і міжнародних стандартів: парламентський і президентський виміри; 2) роль органів конституційного контролю з погляду офіційного тлумачення питань безперервності влади; 3) правозастосовча практика з питань інституційних основ безперервності влади: висновки судів, практика ЦВК тощо.

Участь у заході взяли члени комітетів НААУ, народні депутати України, голова Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду, члени Центральної виборчої комісії України, науковці, представники Міжнародної фундації виборчих систем «IFES» та громадської організації «Центр політико-правових реформ». Слухачами заходу були студенти Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Зліва направо: член Центральної виборчої комісії України та ради Комітету з питань виборчого права Андрій Євстігнєєв, член ради Комітету НААУ з питань виборчого права Борис Сікліцький, член Ради Комітету НААУ з питань виборчого права Любов Криган, заступник голови Комітету НААУ з питань виборчого права Володимир Кістяник, голова Комітету НААУ з питань виборчого права Алла Басалаєва, голова Комітету НААУ з питань верховенства права Марина Ставнічук, завідувачка кафедри конституційного права Київського національного університету імені Тараса Шевченка Ольга Лотюк, член ради Комітету НААУ з питань виборчого права Тетяна Сав'як, професор кафедри конституційного права Київського національного університету імені Тараса Шевченка та член ради Комітету НААУ з питань виборчого права Оксана Васильченко, заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування Олександр Качура, член ради Комітету НААУ з питань виборчого права Микола Торбєєв під час заходу 16 квітня 2024 року

Голова Комітету НААУ з питань виборчого права Алла Басалаєва під час заходу 16 квітня 2024 року

Голова Комітету з питань виборчого права Алла Басалаєва резюмувала позиції учасників та вкотре наголосила на готовності адвокатської спільноти активно співпрацювати з органами законодавчої, виконавчої та судової гілки влади, а також із представниками громадянського суспільства у питаннях інформаційно-юридичного висвітлення інституту безперервності влади в Україні.

Пресове повідомлення про захід за посиланням: <http://surl.li/izqcmc>.

Відео заходу за посиланням: <http://surl.li/nqweyt>.

20 травня член Ради Комітету НААУ з питань виборчого права **Любов Криган** взяла участь у круглому столі «Забезпечення залучення жінок до політичних процесів в Україні».

Захід організував Комітет Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування.

Під час заходу було обговорено такі питання: - забезпечення рівних можливостей для всіх громадян України у політичних процесах, зокрема повноцінне і всебічне залучення жінок до політичного життя країни;

- стимулювання участі жінок у політичних процесах та забезпечення їх рівного представництва на всіх рівнях влади. У межах панельних дискусій увагу було приділено: - обговоренню загальної стратегії щодо підтримки активної участі жінок у політичному процесі та гарантії реалізації їхніх виборчих прав з огляду на виклики, спричинені військовою агресією; - посиленню законодавчого регулювання забезпечення та ефективної реалізації гендерних квот у виборчих списках; - вдосконаленню нормативного регулювання передвиборчої онлайн-агітації з метою захисту кандидатів-жінок від проявів сексизму; - законодавчим пропозиціям із зазначених вище питань, напрацьованим робочою групою Комітету щодо напрацювання комплексних змін у виборче законодавство з метою уніфікації механізмів правового регулювання виборчого процесу в Україні.

A promotional banner for a round table discussion. The background is dark blue with white and yellow text. At the top left, it says "Круглий стіл" in a yellow oval. To the right, it shows the date "20.05.2024" and time "10:00" in white. The main title is "Забезпечення залучення жінок до політичних процесів в Україні" in white. Below the title, it lists the format: "Формат заходу:" followed by icons for "offline (in Kyiv)" and "online (ZOOM)". At the bottom, there is a line of small text: "Комітет Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування". On the right side of the banner, there is a photograph of the dome of the Verkhovna Rada building with the Ukrainian flag flying. At the bottom of the banner, there are logos for "Міжнародна фундація виборчих систем", "опор", "ПРЕСОВА ТА ПУБЛІЦИСТИЧНА СЛУЖБА", and "75" anniversary logo.

6 червня у НААУ відбувся круглий стіл на тему «Аналіз нормотворчих ініціатив щодо політичних партій в Україні».

Організаторами заходу виступили комітети НААУ з питань виборчого права та з питань верховенства права.

Питання, які обговорювалися під час круглого столу: 1) загальна характеристика й основні положення законопроекту щодо політичних партій; 2) фінансування партії та вимоги до звітності.

У заході взяли участь представники НААУ, члени Центральної виборчої комісії України, науковці, представники Міжнародної фундації виборчих систем «IFES» та Громадянської мережі ОПОРА, які дослідили підготовлений в Україні проект Закону «Про політичні партії», який раніше вже оцінювали у Венеційській комісії та Бюро з демократичних інститутів і прав людини ОБСЄ.

Голова Комітету з питань виборчого права Алла Басалаєва підбила підсумки круглого столу та наголосила на готовності до участі представників НААУ в напрацюванні ініціатив з реформування законодавства.

Зліва направо: член Ради Комітету НААУ з питань виборчого права Борис Сікліцький, член Ради Комітету НААУ з питань виборчого права Тетяна Сав'як, член Ради Комітету НААУ з питань виборчого права Любов Криган; Радник з політичних та правових питань IFES в Україні Олександр Ключев, голова Комітету НААУ з питань виборчого права Алла Басалаєва, заступник голови Комітету НААУ з питань виборчого права Володимир Кістяник, заступник голови Центральної виборчої комісії України Сергій Дубовик, член Центральної виборчої комісії України та член Ради Комітету НААУ з питань виборчого права Андрій Євстігнєєв, професор кафедри конституційного права Київського національного університету імені Тараса Шевченка та член Ради Комітету НААУ з питань виборчого права Оксана Васильченко під час заходу 6 червня 2024 року

Пресове повідомлення про захід за посиланням: <http://surl.li/toybwc>.

Відео заходу за посиланням: <http://surl.li/bbkqao>

Третя зліва член Ради Комітету НААУ з питань виборчого права Тетяна Сав'як під час діалогу високого рівня «Добре демократичне врядування в Україні: досягнення, виклики та шлях вперед у повоєнний період»

2-3 липня у Страсбурзі (Франція) відбувся третій Діалог високого рівня «Добре демократичне врядування в Україні: досягнення, виклики та шлях вперед у повоєнний період».

До складу парламентсько-урядової делегації, яка брала участь у заході, увійшла член Ради Комітету Національної асоціації адвокатів України з питань виборчого права Тетяна Сав'як.

Учасники діалогу переконані, що обговорення, які спрямовані на забезпечення реалізації виборчих прав, інших політичних та похідних прав у контексті повоєнних виборів, зроблять важливий внесок в організацію безпечних, вільних та чесних виборів, як тільки це стане можливим.

Також була підкреслена цінність співпраці між Україною та Радою Європи у стабільному просуванні України на її шляху до Європейського Союзу.

Довідково: діалог високого рівня був започаткований у штаб-квартирі Ради Європи у листопаді 2022 року. Його метою є обговорення реформ демократичного врядування в Україні та досягнення широкої згоди щодо наступних дій з удосконалення законодавчої бази з огляду на європейські стандарти та статус України як країни-кандидата на вступ до ЄС.

Зліва направо член Ради Комітету НААУ з питань виборчого права Тетяна Сав'як та Перший заступник Голови Верховної Ради України Олександр Корнієнко під час діалогу високого рівня «Добре демократичне врядування в Україні: досягнення, виклики та шлях вперед у повоєнний період»

Пресове повідомлення про захід за посиланням: <http://surl.li/dmvwqv>

2-3 липня член Ради Комітету Національної асоціації адвокатів України з питань виборчого права **Любов Криган** долучилася до участі в роботі регіональної конференції Східної Європи «Гроші в політиці», яка відбулася в Молдові.

Цьогорічна тема заходу – «Гроші в політиці в епоху глобалізації та цифровізації». Учасники оцінювали, як сучасна нормативно-правова база політичного фінансування справляється зі зростанням цифровізації і глобалізації та які нові підходи необхідні для того, щоб захист від політичної корупції залишався ефективним.

Конференція у Кишиневі – п'ята з регіональної серії, що проводиться з 2016 року. Вона організована Центральною виборчою комісією Молдови та об'єднує фахівців-практиків з регуляторних органів, політичних партій та громадських організацій зі Східної Європи.

Серія конференцій представляє унікальне партнерство провідних організацій, що надають допомогу у проведенні виборів у регіоні – Міжнародного інституту демократії та сприяння виборам (International IDEA), Бюро з демократичних інститутів і прав людини ОБСЄ (ОБСЄ/БДІПЛ), Ради Європи, Міжнародної фундації виборчих систем (IFES), Національного демократичного інституту (NDI), Міжнародного республіканського інституту (IRI) та Вестмінстерської фундації за демократію (WFD).

Член Ради Комітету Національної асоціації адвокатів України з питань виборчого права Любов Криган під час заходу «Гроші в політиці в епоху глобалізації та цифровізації»

Пресове повідомлення про захід за посиланням: <http://surl.li/biudrw>

4-5 липня голова Комітету Національної асоціації адвокатів України з питань виборчого права **Алла Басалаєва** взяла участь у VII Міжнародній науково-практичній конференції «Адміністративна юстиція в Україні: проблеми теорії та практики. Судовий захист політичних та громадянських прав і свобод у довоєнний, воєнний і післявоєнний час».

Конференція, що проходила 4 – 5 липня, була організована до Днів адміністративної юстиції Касаційним адміністративним судом ВС спільно з проектами РЄ «Підтримка судової влади України в умовах війни та післявоєнного періоду», «Посилення судових та позасудових засобів захисту прав осіб, постраждалих від війни в Україні», «Підтримка демократичних післявоєнних виборів в Україні», «Посилення соціального захисту в Україні», проектом ОБСЄ «Підтримка Верховного Суду та вищих судів у реалізації судової реформи та забезпеченні доступу до правосуддя в умовах війни», проектом ЄС «Право-Justice», Німецьким фондом міжнародного правового співробітництва і Національним університетом «Острозька академія».

Виступаючи на сесії «Передумови й виклики під час організації та проведення виборів у післявоєнний час», А. Басалаєва окреслила практику та проблеми застосування імперативного мандату. Зокрема, вона зупинилася на питаннях дострокового припинення повноважень депутатів місцевих рад за ініціативою місцевої організації партії, яка його висунула, та відповідної судової практики.

Пресове повідомлення про захід за посиланням: <http://surl.li/tdjmnd>

3. ЗАХОДИ (КРУГЛІ СТОЛИ, КОНФЕРЕНЦІЇ, ФОРУМИ ТОЩО), УЧАСТЬ У ЯКИХ ВЗЯЛИ ЧЛЕНИ КОМІТЕТУ

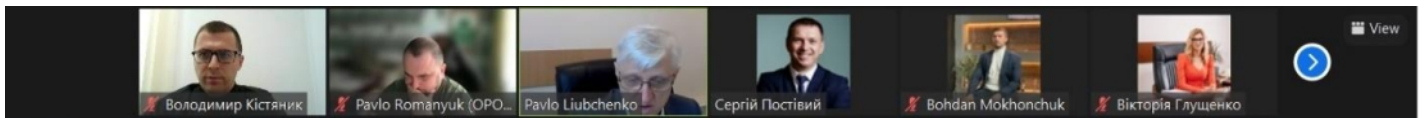

Третя зліва голова Комітету Національної асоціації адвокатів України з питань виборчого права Алла Басалаєва під час Міжнародної науково-практичної конференції «Адміністративна юстиція в Україні: проблеми теорії та практики. Судовий захист політичних та громадянських прав і свобод у довоєнний, воєнний і післявоєнний час»

4. УЧАСТЬ КОМІТЕТУ У НОРМОПРОЕКТУВАЛЬНІЙ РОБОТІ

Листом Центральної виборчої комісії від 29.01.2024 заступника голови Комітету НААУ з питань виборчого права **Володимира Кістяника** було залучено до складу Робочої групи з напрацювання пропозицій щодо організації голосування виборців, які проживають або на день проведення голосування на виборах перебувають на території іноземної держави, утвореної при Центральній виборчій комісії.

Ця робоча група була утворена розпорядженням Голови Центральної виборчої комісії від 10 березня 2023 № №19 з метою вдосконалення існуючого механізму забезпечення реалізації виборчих прав виборців, які проживають або на день проведення голосування на виборах перебувають на території іноземної держави, вивчення іноземного досвіду та опрацювання різних способів і підходів щодо організації процесу голосування виборців у закордонному виборчому окрузі після припинення чи скасування воєнного стану в Україні, а також напрацювання відповідних змін до виборчого законодавства України з указаного питання.

Перший зліва заступник голови Комітету НААУ з питань виборчого права Володимир Кістяник під час одного із засідань Робочої групи з напрацювання пропозицій щодо організації голосування виборців, які проживають або на день проведення голосування на виборах перебувають на території іноземної держави

5. СТАТТІ, ПУБЛІКАЦІЇ, КОМЕНТАРІ

23 лютого була опублікована стаття заступника голови Комітету НААУ з питань виборчого права **Володимира Кістяника** «Підкуп виборців: про актуальність проблеми у період лихоліття». Детальніше у публікації за посиланням:

<http://surl.li/chllqo>

Ілюстративне фото

4–5 липня відбулася науково-практична конференція на тему «Адміністративна юстиція в Україні: проблеми теорії та практики», за результатом якої було опубліковано збірник тез. Так, голова Комітету **Алла Басалаєва** опублікувала статтю на тему «Деякі питання реалізації політичними партіями права на відкликання депутатів місцевих рад за народною ініціативою».

«Народне представництво є предметом наукових досліджень протягом тривалого часу, однак і досі залишається актуальним одне з ключових питань народовладдя – характер зв'язку і взаємовідносин виборців із депутатами, особливо в умовах воєнного стану. Попри те, що в науковому товаристві та у фахових спільнотах останнім часом більше уваги приділяється дискусіям на тематику загальнодержавних поствоєнних виборів та викликів у їх організації, незаслужено поза увагою експертів залишається тематика відкликання політичними партіями депутатів місцевих рад за народною ініціативою», – зазначає А. Басалаєва.

У цьому збірнику тез було опубліковано статтю члена Комітету Тетяни Сав'як на тему «Майбутнє парламентської виборчої системи України в післявоєнний період».

«Унаслідок війни організація та проведення повоєнних виборів в Україні будуть пов'язані з унікальними викликами, з якими раніше в Україні та у світі не стикалися. У зв'язку із цим належне нормативне врегулювання особливостей проведення повоєнних виборів потребує широкого фахового обговорення та кріпкої роботи, насамперед законодавця та відповідних державних органів», – стверджує Т. Сав'як.

Детальніше за посиланням: <http://surl.li/huihfe>.

5. СТАТТІ, ПУБЛІКАЦІЇ, КОМЕНТАРІ

15 липня була опублікована стаття голови Комітету НААУ з питань виборчого права **Алли Басалаєвої** “Деякі питання реалізації політичними партіями права на відкликання депутатів місцевих рад за народною ініціативою”. Детальніше за посиланням: <http://surl.li/pzdkeo>.

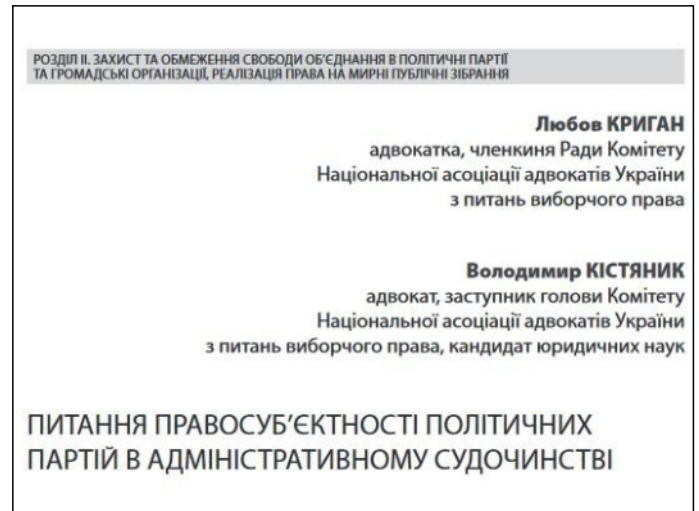
Матеріал також опубліковано у збірнику тез доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Адміністративна юстиція в Україні: проблеми теорії та практики. Судовий захист політичних та громадянських прав і свобод у довоєнний, воєнний і післявоєнний час» м. Острог, 4 – 5 липня 2024 року, с. 106 –110. Детальніше за посиланням: <http://surl.li/qfyotv>

Голова Комітету НААУ з питань виборчого права Алла Басалаєва

Заступник голови Комітету НААУ з питань виборчого права Володимир Кістяник та член Ради Комітету НААУ з питань виборчого права Любов Криган стали авторами тез доповіді “Питання правосуб'єктності політичних партій в адміністративному судочинстві”.

Матеріали опубліковані у збірнику тез доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Адміністративна юстиція в Україні: проблеми теорії та практики. Судовий захист політичних та громадянських прав і свобод у довоєнний, воєнний і післявоєнний час» м. Острог, 4 – 5 липня 2024 року (с.144 – 147). Детальніше за посиланням: <http://surl.li/qfyotv>

Витяг із збірника тез доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Адміністративна юстиція в Україні: проблеми теорії та практики. Судовий захист політичних та громадянських прав і свобод у довоєнний, воєнний і післявоєнний час»

18 грудня заступник Голови Комітету НААУ з питань виборчого права **Володимир Кістяник** провів вебінар для Ради адвокатів міста Києва на тему «Деякі аспекти захисту суб'єктів виборчого процесу у кримінальному провадженні».

Під час заходу було висвітлено такі питання:

- 1) характеристика суб'єктів виборчого процесу;
- 2) особливості участі адвоката у захисті суб'єктів виборчого процесу у кримінальних провадженнях;
- 3) види кримінальних правопорушень, у яких може бути захист суб'єктів виборчого процесу;
- 4) суб'єкт виборчого процесу у контексті статусу потерпілого, підозрюваного та обвинуваченого.

ТЕМА ВЕБІНАРУ

«Деякі аспекти захисту суб'єктів виборчого процесу у кримінальному провадженні»

*Кістяник Володимир Іванович
Адвокат
Кандидат юридичних наук
Заступник Голови Комітету НААУ
з питань виборчого права
Електронна адреса: v.kistyanyk@mail.unba.org.ua
Контактний телефон: +38-097-752-51-77*

НАЦІОНАЛЬНА АСОЦІАЦІЯ
АДВОКАТІВ УКРАЇНИ

